

METODOLOŠKO POJASNILO

Marjana Klinar

IZDATKI SEKTORJA DRŽAVA PO NAMENIH

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Izdatki sektorja država po namenih, Slovenija, letno (Prva objava)

November 2023

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	3
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	7
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	9
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	9
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	10

1 NAMEN

Namen objave podatkov je prikaz gibanja letnih vrednosti izdatkov sektorja država po namenih. Med ključne statistike sodijo podatki o izdatkih za socialno zaščito, za starost, za zdravstvo, za servisiranje javnega dolga, za raziskovanje in razvoj in drugi podatki, izraženi v agregirani vrednosti in v razmerju do BDP.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta 13/549/ES z dne 21. 5. 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji (CELEX: 32013R0549)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je posamezna transakcija institucionalnih enot sektorja država. To pomeni, da je vsak izdatek enot sektorja država opisan z ekonomsko vrsto in z namenom izdatka.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enote opazovanja so institucionalne enote sektorja država.

Gre za popolno opazovanje. Zajete so vse transakcije oz. izdatki vseh enot sektorja država.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Podatki se zbirajo v raziskovanju Izdatki sektorja država po namenih (NR-COFOG). Osnovni viri podatkov:

- bilance javnega financiranja,
- zaključni računi,
- drugi administrativni viri in statistične informacije.

Bilance javnega financiranja pripravlja Ministrstvo za finance, prikazujejo pa transakcije tekočega in finančnega računa v skladu z ekonomsko klasifikacijo in priporočili Mednarodnega denarnega sklada. Sestavljajo jo bilance državnega proračuna, občinskih proračunov, Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ) in Zavoda za zdravstveno zavarovanje (ZZZS). Za ocenjevanje podatkov po namenih se uporabljata dodatna proračunska vira, bilanca posebnega dela proračuna RS in bilanca posebnega dela občinskih proračunov; tu so izdatki hkrati razvrščeni po enoti, po vrsti in po namenu/programu izdatka. Namen izdatkov je za vse proračunske postavke določen na ravni transakcije.

Za enote, ki niso neposredni proračunski porabniki, so glavni podatkovni vir zaključni računi, ki jih SURS pridobi od AJPEŠ; namen izdatkov pa je tu določen na ravni enote. Zelo pogosto se izdatki posamezne enote nanašajo na več namenov; v takih primerih je zaželeno, da se izdatki razdelijo na različne namene, in sicer na osnovi dodatnih statističnih informacij, kot so statistika socialne zaščite, izobraževanja, zdravstva, raziskovanja in razvoja, ter drugih posebnih analiz. Za razdelitev izdatkov ZPIZ po namenu uporablja SURS bazo izplačil ZPIZ, ki jo prevzema od ZPIZ. Za določanje namenov izdatkov za zdravstvo je vir podatkov baza transferjev ZZZS z nacionalno klasifikacijo namenov izdatkov, ki jo SURS prevzema od ZZZS. Statistični vir podatkov za raziskovanje in razvoj so izpolnjeni vprašalniki statističnih raziskovanj R-RD-IZV, ki vsebujejo informacije o ciljih in področjih raziskovanj.

6 DEFINICIJE

Sektor država zajema vse institucionalne enote, ki so netržni proizvajalci (to pomeni, da je njihova proizvodnja namenjena individualni in kolektivni potrošnji) in se financirajo z obveznimi plačili enot, ki pripadajo drugim sektorjem, in institucionalne enote, ki se ukvarjajo s prerazdeljevanjem nacionalnega dohodka in premoženja. Sektor država sestavljajo podsektorji centralna država, lokalna država in skladi socialne varnosti. V Sloveniji so v sektor država razvrščeni t. i. vsi drugi uporabniki in tisti določeni uporabniki, ki s prihodki od prodaje krijejo manj kot 50 % proizvodnih stroškov, ter nekatere druge enote. Institucionalna pripadnost enot je navedena v Poslovnem registru Slovenije.

Namene izdatkov določa klasifikacija namenov sektorja država (COFOG).

Izdatke sektorja država po ESR 2010 sestavljajo naslednje transakcije:

- vmesna potrošnja;
- drugi davki na proizvodnjo, tekoči davki na dohodek, premoženje, popravek za spremembo pokojninskih pravic;
- sredstva za zaposlene;
- subvencije;
- odhodki od lastnine;
- socialni prejemki, razen socialnih transferjev v naravi, in socialni transferji v naravi, ki ustrezajo izdatkom za proizvode, ki jih gospodinjstvom dobavljajo tržni proizvajalci;

- drugi tekoči transferji;
- kapitalski transferji;
- bruto investicije;
- pridobitve minus odtujitve nefinančnih neproizvedenih sredstev.

Vmesno potrošnje sestavljajo blago in storitve, ki se kot stroški proizvodnje (inputi) potrošijo v proizvodnem procesu, ne vključuje pa osnovnih sredstev, katerih potrošnja je prikazana kot potrošnja stalnega kapitala. Blago in storitve se v proizvodnem procesu ali preoblikujejo ali porabijo.

Bruto investicije vključujejo bruto investicije v osnovna sredstva, spremembe zalog ter pridobitve vrednostnih predmetov minus odtujitve vrednostnih predmetov. **Bruto investicije v osnovna sredstva** vključujejo pridobitve osnovnih sredstev, zmanjšane za odtujitve osnovnih sredstev, ki so jih v danem obdobju odtujili rezidenčni proizvajalci, in povečane za določena povečanja vrednosti neproizvedenih sredstev, ki so rezultat proizvodne dejavnosti proizvajalca ali institucionalnih enot. Osnovna sredstva so proizvedena sredstva, ki se v proizvodnji uporabljajo več kot eno leto. **Spremembe zalog** se merijo z vrednostjo vnosov v zaloge, zmanjšano za vrednost iznosov iz zalog in vrednost vseh ponavljajočih se izgub blaga v zalogah. **Vrednostni predmeti** so nefinančno blago, ki se primarno ne uporablja za proizvodnjo ali potrošnje, ki se sčasoma ob normalnih pogojih (fizično) ne poslabša in ki se pridobi in obdrži zlasti kot hranilec vrednosti.

Sredstva za zaposlene so celotno nadomestilo v denarju ali naravi, ki ga delodajalec plača zaposlenemu v zameno za opravljeno delo v obračunskem obdobju. Vsebujejo bruto plače in osebne prejemke zaposlenih ter prispevke delodajalcev za socialno varnost zaposlenih. Prispevki delodajalcev za socialno varnost vključujejo dejanske prispevke delodajalcev (obvezne in prostovoljne) in pripisane prispevke delodajalcev. Pripisani prispevki vključujejo vsa nadomestila plač za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni, ki jih izplačuje delodajalec. Osebne prejemke zaposlenih sestavljajo denarna nadomestila zaposlenim za hrano ter za prevoz na delo in z dela in regres za letni dopust.

Drugi davki na proizvodnjo obsegajo vse davke, ki bremenijo podjetja zaradi njihovega ukvarjanja s proizvodnjo, ne glede na količino ali vrednost proizvedenega ali prodanega blaga in storitev. Drugi davki na proizvodnjo se lahko plačujejo na zemljišča, osnovna sredstva ali delovno silo, zaposleno v proizvodnem procesu, ali na določene dejavnosti ali transakcije.

Subvencije so tekoča nepovratna plačila države ali institucij EU rezidenčnim proizvajalcem, s katerimi naj bi te vplivale na raven njihove proizvodnje, na njihove cene ali na nadomestila proizvodnim dejavnikom. Subvencije so dveh vrst: subvencije na proizvode in druge subvencije na proizvodnjo.

Dohodek od lastnine je dohodek, ki se obračuna, ko lastniki finančnih sredstev in naravnih virov dajo ta finančna sredstva in naravne vire na voljo drugim institucionalnim enotam. Dohodek, ki se plača za uporabo finančnih sredstev, se imenuje investicijski dohodek, dohodek, ki se plača za uporabo naravnega vira, pa se imenuje najemnina. Dohodek od lastnine je vsota investicijskega dohodka in najemnine. Dohodek od lastnine zajema: obresti, razdeljeni dohodek družb, reinvestirane dohodke od neposrednih tujih naložb, druge investicijske dohodke in najemnine. Dohodek od lastnine med podsektorji

sektorja država je znotrajsektorski tok in se v konsolidiranem računu sektorja kot celote ne pojavlja.

Tekoči davki na dohodek, premoženje zajemajo vsa obvezna, nevračljiva plačila v denarju ali naravi, s katerimi država in tujina v rednih časovnih presledkih obdavčujeta dohodek in premoženje institucionalnih enot, ter nekatere periodične davke, ki niso odmerjeni niti na navedeni dohodek niti na navedeno premoženje.

Socialni prejemki so transferji gospodinjstvom v denarju ali naravi, dani z namenom, da zmanjšajo finančno breme gospodinjstev, ki nastaja v povezavi s številnimi tveganji in potrebami. **Socialni prejemki, razen socialnih transferjev v naravi**, zajemajo prejemke socialne varnosti v denarju, druge prejemke socialnega zavarovanja in prejemke socialnega varstva v denarju. **Socialni transferji v naravi – tržna proizvodnja** so posamezno blago in storitve, dani gospodinjstvom v obliki povračil skladov socialne varnosti za priznane izdatke za določeno blago ali storitve, ki jih upravičencem zagotavljajo tržni proizvajalci, od katerih država kupuje ustrezno blago in storitve, neposredno.

Drugi tekoči transferji zajemajo neto premije neživljenjskega zavarovanja, tekoče transferje v okviru države, tekoče mednarodno sodelovanje, raznovrstne tekoče transferje in lastna sredstva EU iz DDV in BND. **Neto premije neživljenjskega zavarovanja** so premije, plačane v zvezi z zavarovalnimi policami, ki jih sklenejo institucionalne enote. **Tekoči transferji v okviru države** so transferji med različnimi podsektorji sektorja država, razen davkov, subvencij, investicijskih podpor in drugih kapitalskih transferjev, in se zato v konsolidiranem računu sektorja kot celote ne pojavljajo. **Tekoče mednarodno sodelovanje** zajema vse transferje v denarju in naravi med državnim sektorjem in državnimi sektorji ali mednarodnimi organizacijami v tujini, razen investicijskih podpor in drugih kapitalskih transferjev. **Raznovrstni tekoči transferji** zajemajo tekoče transferje nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva, kazni in penale, loterije in igre na srečo ter plačila nadomestil. **Lastna sredstva EU iz DDV in BND** sta tekoča transferja, ki jih posamezne države članice plačujejo institucijam EU.

Kapitalski transferji zahtevajo, da vsaj ena stranka v transakciji pridobi ali odtuji sredstvo ali sredstva. Kapitalski transferji med podsektorji sektorja država so znotrajsektorski tokovi in se zato v konsolidiranem računu sektorja kot celote ne pojavljajo. **Investicijske podpore** so kapitalski transferji v denarju ali naravi države ali tujine drugim rezidenčnim in nerezidenčnim institucionalnim enotam, da se jim omogoči celotno ali delno financiranje stroškov pridobitve osnovnih sredstev. **Drugi kapitalski transferji** so transferji, ki niso niti investicijske podpore niti davki na kapital in s katerimi se tudi ne prerazdeljujejo dohodki, temveč se med različnimi sektorji ali podsektorji gospodarstva ali tujine prerazdeljuje varčevanje ali premoženje.

Pridobitve minus odtujitve neproizvedenih sredstev. Neproizvedena sredstva sestavljajo sredstva, ki niso bila proizvedena v mejah proizvodnje in ki se lahko uporabijo v proizvodnji blaga in storitev.

Izdatki za končno potrošnjo

Izdatke za končno potrošnjo sestavljajo izdatki rezidenčnih institucionalnih enot za blago ali storitve, ki se uporabljajo za neposredno zadovoljevanje individualnih potreb ali želja ali kolektivnih potreb članov skupnosti. Izdatki države za končno potrošnjo so enaki vsoti njene proizvodnje, povečani za izdatke za proizvode, ki jih gospodinjstvom dobavljajo tržni proizvajalci, in zmanjšani za prodajo blaga in storitev. Proizvodnja države je enaka vsoti njenih proizvodnih stroškov (sredstev za zaposlene, vmesne potrošnje, potrošnje stalnega kapitala in plačanih davkov na proizvodnjo, zmanjšanih za prejete subvencije na proizvodnjo), povečani za neto poslovni presežek.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Podatki se objavljajo na prvi in drugi ravni klasifikacije COFOG <http://www.stat.si/Klasje/Klasje/Details/2077?v=2766>. Na prvi ravni klasifikacije je deset področij, na drugi ravni pa je 69 skupin izdatkov.

Klasifikacija COFOG se uporablja za razdelitev končne potrošnje države na individualno in kolektivno. Klasifikacija COFOG namreč na drugi ravni opredeljuje namene izdatkov, ki se nanašajo na individualne (IS) oziroma na kolektivne storitve (KS). Na kolektivne storitve se nanašajo vse skupine izdatkov iz področij Javna uprava (skupine od 011 do 018), Obramba (skupine od 021 do 025), Javni red in varnost (skupine od 031 do 036), Ekonomske dejavnosti (skupine od 041 do 049), Varstvo okolja (skupine od 051 do 056) in Stanovanjske dejavnosti in urejanje okolja (skupine od 061 do 066). Od skupin v področju Zdravstvo se na individualne storitve nanašajo skupine od 071 do 074; izdatki za kolektivne storitve na skupini 075 in 076. Od skupin v področju Rekreativna, kultura in religija se na individualne storitve nanašata skupini 081 in 082, izdatki za kolektivne storitve pa na skupine od 083 do 086. Od skupin v področju Izobraževanje se izdatki za individualne storitve nanašajo na skupine od 091 do 096, izdatki za kolektivne storitve pa na skupini 097 in 098. Od skupin v področju Socialna zaščita se izdatki za individualne storitve nanašajo na skupine od 101 do 107, izdatki za kolektivne storitve pa na skupini 108 in 109.

Opisi klasifikacije so tudi na strani: <https://unstats.un.org/unsd/classifications/>.

Podatki so prikazani po podsektorjih sektorja država, kot jih določa Standardna klasifikacija institucionalnih sektorjev (SKIS): <http://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications>.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili z uporabo ustreznih sistematskih in individualnih popravkov.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

OBDELAVA PODATKOV DRUGO

Podatke iz različnih administrativnih in statističnih virov obdelamo v skladu z metodologijo ESA 2010. Podatke statistično uredimo z uporabo ustreznih sistematskih popravkov.

Administrativne vire povezujemo na podlagi identifikacijskih števil. Podatke urejamo na makroravni (z metodo kontrole agregatov). Napake, odkrite na makroravni, se popravljajo na mikroravni. Referenčno raziskovanje so temeljni agregati sektorja država (NR-DRŽAVA-L).

Sestavni del priprave podatkov so postopki ocenjevanja skladnosti podatkov s podatki iz drugih raziskovanj in z agregati nacionalnih računov in prav tako v času. Preveri pa se tudi skladnost podatkov s podatki iz drugih statističnih raziskovanj SURS (Izdatki za socialno zaščito, Izdatki za zdravstvo, Izdatki za izobraževanje, Izdatki za varstvo okolja) za pretekla obdobja. Pomembne so tudi analize istovrstnih mednarodnih podatkov. Preverjanje podatkov je bistveni del priprave podatkov.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [BDP in nacionalni računi](#) – Primanjkljaj in dolg države, računi države. Podatke objavljamo v obliki absolutnih vrednosti (mio EUR) in v tekočih cenah hkrati po vrstah izdatkov, kot jih določa ESR 2010, po podsektorjih klasifikacije SKIS in po klasifikaciji COFOG.
- Prva objava (BDP in nacionalni računi, Primanjkljaj in dolg države, računi države): »Izdatki sektorja država po namenih, letni podatki«.
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Politika revizij nacionalnih računov je določena z ESR 2010, zato tem podatkom ne določamo statusa »začasni/končni«.

Redne revizije podatkov se izvajajo praviloma enkrat letno, in sicer hkrati z redno objavo podatkov v novembru. Podatki se uskladijo s septembrsko objavo podatkov o temeljnih agregatih sektorja država; ti predstavljajo drugo oceno podatkov o prihodkih in izdatkih sektorja država iz predhodnega leta in revidirane podatke iz prejšnjih let. Podatki o izdatkih sektorja država se lahko revidirajo tudi zaradi sprememb v uporabljenih virih in zaradi metodoloških izboljšav.

Revidiranje podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, ne dosegajo pa kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnim zajemom. Podatke revidiramo, ker lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno prispevajo h kakovosti odločanja na podlagi podatkov in ker so zaradi rokov objave, določenih z evropsko zakonodajo, objavljeni – na podlagi nepopolnega zajema – kot manj natančni.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Od leta 2019 naprej so v področje varstvo okolja vključeni izdatki sheme za proizvodnjo elektrike iz obnovljivih virov (OVE) in visoko učinkovite soproizvodnje toplote in elektrike (SPTE), ki jo izvaja Center za podpore pri Borzenu. Za pretekla leta bodo vključeni s t.i. veliko revizijo v 2024.

V časovni vrsti ni prišlo do drugih prelomov, zato so druge časovne točke primerljive.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Manual on sources and methods for the compilation of COFOG statistics - Classification of the Functions of Government (COFOG) <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/10142242/KS-GQ-19-010-EN-N.pdf/ed64a194-81db-112b-074b-b7a9eb946c32>
- Manual on Government Deficit and Debt – Implementation of ESA 2010 <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/10042108/KS-GQ-19-007-EN-N.pdf/5d6fc8f4-58e3-4354-acd3-a29a66f2e00c>
- European System of Accounts ESA2010 <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5925693/KS-02-13-269-EN.PDF/44cd9d01-bc64-40e5-bd40-d17df0c69334>